

POSLUŠNOSŤ A POZNANIE

Poslušnosť a bádanie? – tri postoje k „hrmeniu“ – problém mytológií – prečo a kedy má viera cenu

Rehoľa jezuitov je okrem svojej zvláštnej charizmy, ktorou je dôraz na poslušnosť, známa aj svojim pôsobením na poli vedy a bádania. Nakoniec, nie je to náhoda, že zhruba 35 mesačných kráterov, pomenovaných podľa najvýznamnejších vedcov, nesie mená jezuitov. Zaujímavá otázka ale znie: existuje nejaký súvis medzi vedou a poslušnosťou? V prvej chvíli by sme si povedali: Určite nie! Bádanie predsa vyžaduje opravdivú nezávislosť, slobodu, nie poslušnosť a podriadenosť čomukoľvek a komukoľvek. Lenže...

Zoberme si ako východisko dnešné nedel'né evanjelium: „A z neba zaznel hlas: „Už som oslávil a ešte oslávim.“²⁹ Zástup, ktorý tam stál a počul to, hovoril, že zahrnelo. Iní vraveli: „Anjel s ním hovoril.“³⁰ Ježiš povedal: „Nie kvôli mne zaznel tento hlas, ale kvôli vám.“ (Jn 12,28-30 SSV). Je jasné, že hlas z Neba nie je bežnou skúsenosťou ani bežným javom, s ktorým by sme sa denne stretali. Zoči-voči tomuto javu sa ľudia v dnešnom úryvku rozdelili zhruba do troch skupín:

1. skupina ho vyslovene POPIERA. Počula ho, ale potom si povedala: „Hlas z Neba? Ale to je hlúposť! Nemožné! Určite sa nám to iba marilo. Ale čosi sme zase počuli, to je fakt. No, asi zahrnelo a nám sa marilo, že to je nejaký hlas, ale nebol to hlas, iba zahrnenie...“

2. skupina až tak ďaleko nešla. Čo počuli, to počuli. Ale predstava, že by sám Boh prehovoril, aby potvrdil toho otravného Ježiša, čo sa za Božieho Syna prehlasoval a Mesiášom sa robil... to teda nie! To nemôžeme pripustiť, my predsa máme svoje predstavy o Mesiášovi a Ježiš im proste nezodpovedá. No čo, možno s ním prehovoril nejaký anjel... a príliš nešpekulujme o tom, či anjel môže prehovoriť v rozpore s Bohom, alebo nie... proste to bol taký nejaký „anjelský hlások“, my sme ho počuli, zaregistrovali – a tým to zhaslo a je to. Fakt síce nepopierajú, ale INTERPRETUJÚ tak, aby nenarušil ich vieru.

3. skupina – do ktorej patril aj Ján – počula, čo počula. A neváhala tento fakt PRIJAŤ a odolala pokušeniu prispôbiť si ho svojim predstavám. Namiesto toho sa rozhodla svoje predstavy s celou vážnosťou, poctivosťou a dôkladnosťou prispôbiť realite.

Zhrnuté a podčiarknuté: POSLUŠNOSŤ VOČI REALITE je základom akejkolvek vedy. Snaha klamať samého seba, len aby sme si udržali svoje názory a predstavy, je presným opakom vedy a presným opakom bádania.

Ježiš hovorí: „Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi,³² poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí“ (Jn 8,31-32 SSV). Ježiš nehovorí, že musia ostať v Jeho slove preto, že On ho hovorí. Musia v ňom ostať preto, že im odhaľuje pravdu. V hebrejskom myslení slovo „pravda“ označuje nielen zhodu našich výrokov s realitou, ale samu realitu, ktorá tým, že objektívne je, je vrcholom pravdy, vrcholom toho, čo je skutočné. Naše poznanie je potom nepravdivé, alebo pravdivé podľa toho

a natoľko, nakoľko tejto objektívnej pravde zodpovedá, nakoľko je tejto pravde *poslušné*.

Tým sa kresťanstvo líši od mytológií, ku ktorým patrí napríklad aj súčasný ateizmus, ktorý v záujme zachovania svojej viery v neexistenciu Boha (ktorá, mimochodom, je v samej svojej podstate neoveriteľná a nedokázateľná), musí ignorovať množstvo vecí, skúseností a javov, na ktoré naráža. Nie nadarmo hovorí francúzsky filozof Claude Tresmontant, že nie je možné byť ateistom a racionálnym človekom súčasne.

Ale aj v priestore kresťanstva sa môžeme stretnúť s opravdivou „kresťanskou“ mytológiou, ktorá je rovnako iracionálna a ktorá úplne rovnako, ako ateizmus, ignoruje fakty, aby si zachránila svoju vieru, či skôr poveru... Na prvom mieste je to naše známe „cukríkové kresťanstvo“ (porov. úvaha 339): Síce na sebe nevidíme nič z toho, o čom Ježiš hovorí, že je znakom fungujúceho kresťanstva (a čo sa u svätých od počiatku až podnes aj skutočne objavuje) – ale *napriek tomu veríme*, že naše kresťanstvo je funkčné a po smrti všetci budeme v Nebi. Nežijeme a nekonáme podľa vzoru a návodov svätcov, ktorí touto cestou išli pred nami a ktorí zjavne a objektívne cieľ Večného Života dosahovali – ale *napriek tomu bez problémov veríme*, že aj bez toho nakoniec dosiahneme tie isté výsledky, ako oni a spasíme sa... Dobré bláznivé, že?

Ježiš hovorí, že to, čo nás vyslobodzuje, je pravda. Boh, spása, Nebo, Večný Život,... to všetko JE objektívna realita, čiže v hebrejskej terminológii PRAVDA. Podobne, ako lietadlo lieta tým lepšie a dokonalejšie, čím lepšie a precíznejšie *poslúcha*, čiže rešpektuje a využíva *realitu* sveta, vyjadrenú vo fyzikálnych zákonoch, takisto človek môže *objektívnu* realitu spásy a Večného Života a teda aj dokonalejšie slobody obsiahnuť len a jedine vtedy, ak dokonale *poslúchne* objektívnu realitu, ktorou sú a smeruje za nimi po nevyhnutnej a objektívnej ceste, ktorá k nim smeruje. Bodka.

Takže áno, dokonalá a bezvýhradná *poslušnosť* a oddanosť objektívnej realite, vrátane jej vrcholu, ktorým je Boh sám, je podstatou a nevyhnutným predpokladom aj samotného kresťanstva. A nič nie je kresťanstvu vzdialenejšie, než *neposlušnosť pravde*, čiže ignorovanie reality v záujme zachovania si svojej povery, bár ju aj nazveme „vierou“, či „náboženstvom“.

Viera nemá hodnotu sama v sebe. Hodnotu má len vtedy, ak je uverením a *poslušnosťou* objektívnej realite, objektívnej pravde. A veriaci kresťan sa nespasí preto, že „niečomu uveril“, ale preto, že celým srdcom uveril *pravde* a v dokonalejšie *poslušnosti pravdivej viery* dosiahol ciele, ku ktorým ho viedla objektívnou, cieľom plne zodpovedajúcou cestou.

Váš Inky